

TRÍCH YẾU LUẬN ÁN TIẾN SĨ

Nghiên cứu sinh: Phan Mạnh Dương

Đề tài: *Nghi lễ vòng đời của người Si La ở huyện Mường Tè, tỉnh Lai Châu*

Ngành: Văn hóa dân gian Mã số: 9229041

Người hướng dẫn khoa học: PGS.TS Trần Văn Bình

Cơ sở đào tạo: Viện Văn hóa Nghệ thuật quốc gia Việt Nam

NỘI DUNG TRÍCH YẾU

1. Mục đích và đối tượng nghiên cứu.

1.1. Mục đích nghiên cứu:

Nghiên cứu khám phá những thực hành nghi lễ vòng đời của người Si La để nhận thức sâu sắc hơn về văn hóa và bản sắc văn hóa tộc người. Trên cơ sở đó, nhận thức được các yếu tố tác động đến nghi lễ vòng đời, góp phần bảo tồn và phát huy bản sắc văn hóa tộc người trong bối cảnh biến đổi, hòa nhập mạnh mẽ hiện nay.

1.2. Đối tượng nghiên cứu:

- Luận án tập trung nghiên cứu những nghi lễ chính liên quan đến vòng đời của người Si La ở huyện Mường Tè, tỉnh Lai Châu. Đây là những nghi lễ quan trọng không thể thiếu trong cuộc đời của mỗi con người, góp phần khẳng định bản sắc văn hóa Si La.

- Nội dung nghiên cứu cụ thể: hệ thống nghi thức, đặc điểm nghi lễ vòng đời truyền thống của người Si La, chức năng, giá trị, biến đổi của nghi lễ và bản sắc văn hóa qua nghi lễ vòng đời.

2. Các phương pháp nghiên cứu đã sử dụng.

Phương pháp nghiên cứu thực địa: Từ năm 2009 đến năm 2021, NCS đã thực hiện nghiên cứu điền dã tại các địa bàn bản Seo Hai và bản Sì Thao Chải, xã Can Hồ, huyện Mường Tè, tỉnh Lai Châu. NCS tìm hiểu lấy thông tin, tư liệu từ cá nhân thông qua các phương pháp: *Quan sát tham dự, phỏng vấn sâu, phỏng vấn hồi cố, thảo luận nhóm, ghi âm, ghi chép, vẽ, chụp ảnh.*

Phương pháp tổng hợp và phân tích tài liệu: NCS đã thu tập những thông tin liên quan, kế thừa những quan điểm của các học giả, đánh giá từ các công trình đã in ấn để bổ sung cho những tư liệu thu thập từ địa bàn liên quan đến nghi lễ và nghi lễ vòng đời người.

Phương pháp so sánh: Nghiên cứu, phân tích, so sánh, đối chiếu các thành tố văn hóa của người Si La để thấy được sự biến đổi giữa truyền thống và hiện nay.

3. Các kết quả chính và kết luận.

3.1. Các kết quả chính

1. Luận án nghiên cứu một số nghi lễ vòng đời tiêu biểu của người Si La để làm sáng tỏ những vấn đề liên quan đến văn hóa, xã hội và bản sắc văn hóa của tộc người.

2. Luận án phân tích vai trò, đặc điểm, chức năng nghi lễ vòng đời để thấy sự vận động không ngừng nghỉ trong quá trình phát triển của văn hóa tộc người, nhưng vẫn giữ được hồn cốt, bản sắc văn hóa của người Si La ở huyện Mường Tè, tỉnh Lai Châu.

3. Luận án góp phần cung cấp nguồn tư liệu phong phú, có hệ thống về nghi lễ vòng đời của người Si La ở Việt Nam, góp phần trong nghiên cứu và đào tạo về văn hóa tộc người.

4. Kết quả của luận án như là tài liệu tham khảo hữu ích giúp các cơ quan quản lý Nhà nước xây dựng chiến lược, chính sách về văn hóa tộc người nhằm gìn giữ, bảo tồn và phát huy những giá trị bản sắc văn hóa của dân tộc Si La nói riêng và các dân tộc thiểu số ở Việt Nam nói chung.

3.2. Kết luận

1. Hiện nay, văn hóa vật chất của người Si La biến đổi mạnh mẽ theo xu hướng gần với văn hóa của các dân tộc Thái, Hà Nhì và dân tộc Kinh. Trong bối cảnh đó, nghi lễ vòng đời thể hiện nhân sinh quan, thế giới quan tộc người, là nơi lưu giữ văn hóa truyền thống và là những dấu hiệu quan trọng để nhận biết người Si La trong cộng đồng các dân tộc Việt Nam.

2. Thực hành nghi lễ vòng đời có vai trò quan trọng với chức năng nâng đỡ tinh thần tại những thời điểm chuyển đổi, giúp các thành viên xác lập mối quan hệ giữa cá nhân và cộng đồng, tạo nên những phong tục, tập quán được truyền từ thế hệ này sang thế hệ khác, kiểm soát những hành vi của cá nhân và nhận thức được giá trị văn hóa của tộc người.

3. Bản sắc văn hóa của người Si La đang thể hiện trong nghi lễ vòng đời không chỉ là những yếu tố hay màu sắc văn hóa đã tồn tại lâu dài, ổn định trong cộng đồng, mà nó còn có cả những yếu tố mới, kết quả của một quá trình giao lưu và sáng tạo truyền thống trong bối cảnh hiện nay.

Người hướng dẫn khoa học

Nghiên cứu sinh

PGS.TS Trần Văn Bình

Phan Mạnh Dương